

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania B. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Wałbrzychu

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 marca 2023 r.,

zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 14 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 1939/17 III WSC U 12/22,

1. oddała zażalenie,

**2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Jeleniej
Górze kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł na rzecz radcy
prawnego Ł. Ż. powiększoną o podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację B. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 25 sierpnia 2017 r. o wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

B. W. 27 grudnia 2021 r. (data stempla pocztowego) złożyła pismo, z którego treści wynika, że nie zgadza się z powyższym wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Pismo to zostało zakwalifikowane jako skarga kasacyjna.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, postanowieniem z dnia 14 lutego 2022 r., na podstawie art. 130 § 5 k.p.c. w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c., odrzucił skargę jako niedopuszczalną, podkreślając, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych i zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji.

Ustanowiony z urzędu dla B. W. pełnomocnik zaskarżył powyższe postanowienia zażaleniem, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 5 k.p.c., przez jego niezastosowanie, podczas gdy, po otrzymaniu pisma ubezpieczonej, Sąd celem właściwego rozważenia treści i żądania pisma powinien udzielić odwołującej się niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych, w tym możliwości zakwalifikowania pisma jako skargi kasacyjnej i wynikających z tego skutków, w tym wskazania stronie niewystępującej w sprawie z profesjonalnym pełnomocnikiem, że przez Sądem Najwyższym obowiązuje przymus adwokacko-radcowski na podstawie art. 87¹ § 1 k.p.c.;

2. art. 398⁶ § 2 w związku z art. 130 § 5 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej bez wezwania do jej uzupełnienia w sytuacji, gdy istniała uzasadniona wątpliwość w zakresie charakteru wnoszonego pisma i braku pouczenia ubezpieczonej niezastępowanej przez profesjonalnego pełnomocnika o niezbędnych czynnościach, w tym braku zdolności postulacyjnej do wnoszenia skargi kasacyjnej;

3. art. 130 § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i niewezwanie odwołującej się do usunięcia braków formalnych, podczas gdy w sprawie zachodziła uzasadniona wątpliwość w zakresie rodzaju pisma procesowego wniesionego przez ubezpieczoną.

Wskazując na te zarzuty, wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym

według norm przepisanych wraz z należnym podatkiem od towarów i usług oraz zwrotu uzasadnionych wydatków na przesyłki listowne polecane z elektronicznym potwierdzeniem odbioru w kwocie 72,80 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie wypada przypomnieć, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Samodzielny, osobisty udział strony w postępowaniu kasacyjnym, bez reprezentacji przez adwokata lub radcę prawnego, zależy od tzw. zdolności postulacyjnej, przyznanej jednak w art. 87¹ § 2 k.p.c. wyłącznie osobom posiadającym wykształcenie prawnicze i dodatkowe kwalifikacje w zawodach prawniczych, do których żalący się nie należy.

Przymus zastępstwa strony przez profesjonalnego pełnomocnika ma charakter bezwzględny, co oznacza, że strony muszą być w tym postępowaniu reprezentowane przez adwokata lub radcę prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CO 10/12 (LEX nr 1170207). Istota przymusu adwokackiego prowadzi zaś do wyłączenia w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zdolności strony do podejmowania przez nią osobiście czynności procesowych (tzw. zdolności postulacyjnej). To powoduje, że czynności podejmowane przez stronę osobiście są bezskuteczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 lutego 2013 r., V CZ 88/12, LEX nr 1294195 oraz z dnia 7 stycznia 2014 r., II PZ 30/13, OSNP 2015 nr 6, poz. 80).

Należy też podkreślić, że w myśl art. 130 § 5 k.p.c., pismo kierowane do Sądu Najwyższego, sporządzone z naruszeniem obowiązku adwokacko-radcowskiego, obarczone jest nieusuwalną wadą i podlega zwrotowi, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Odmienność rygoru niedochowania tego obowiązku dotyczy szczególnej kategorii pism procesowych, jakimi są środki zaskarżenia, które generalnie z powodu braków formalnych i niezachowania wymagań ustawowych podlegają odrzuceniu, a nie zwrotowi. Ze względu na systemową konieczność

zapewnienia jednakowej treści rozstrzygnięciom, wydawanym w przypadku środków zaskarżenia niespełniających ustawowych wymagań, przyjęto zatem, że każdy z takich środków, adresowany do Sądu Najwyższego, który został osobiście sporządzony przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej, podlega odrzuceniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2018 r., I CSP 2/18, LEX nr 2508154; dnia 28 marca 2018 r., V CZ 16/18, LEX nr 2495976; z dnia 28 stycznia 2022 r., III CZ 44/22, LEX nr 3352122). Dotyczy to wszystkich środków zaskarżenia rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy. Dlatego też sugerowane przez skarżącą wdrożenie trybu naprawczego, polegającego wszak na usunięciu tylko niektórych braków formalnych skargi kasacyjnej (por. art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c.), w przypadku skargi sporządzonej przez stronę osobiście nie jest możliwe.

Skarżąca powołuje się na jednostkowe orzeczenie Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZ 22/16, LEX nr 2077543), które zapadło w zupełnie odmiennym stanie faktycznym i z którego wynikało, że nie da się ustalić, czy brak fizyczny skargi (brak jednej strony zawierającej elementy konstrukcyjne skargi) wynikał z niedołączenia jej przez pełnomocnika czy też z zaginięcia jej już po złożeniu w skargi w sądzie. Tego rodzaju brak fizyczny, podobnie jak np. niedołączenie do skargi kasacyjnej dokumentu pełnomocnictwa czy też wymaganych przepisami jej odpisów, mógł być w tych szczególnych okolicznościach, w ocenie Sądu Najwyższego, potraktowany jako brak formalny skargi kasacyjnej podlegający usunięciu w trybie art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.

W niniejszej sprawie wada skargi kasacyjnej polegała na wniesieniu jej przez osobę nieposiadającą zdolności postulacyjnej. Nie jest to brak tego rodzaju, który mógłby podlegać sanacji przez jej uzupełnienie, a do tego sprowadza się przewidziany przepisem art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c. tryb naprawczy.

Jeśli natomiast chodzi o pozostałe zarzuty podniesione w żaleniu, to nie mogą one podważyć postanowienia Sądu Apelacyjnego, a co najwyżej stanowić podstawę do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi

kasacyjnej (art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c.), nie przesądzając przy tym oczywiście o jego skuteczności.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania zażaleniowego na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 k.p.c. i 99 k.p.c. oraz § 2 i 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68 ze zm.).